

10/8/11

דניאל,

חמש שנים בלעדיך. 1832 ימים. זמן אין סופי, אך נראה שרק אתמול ישבנו ביחד סביב השולחן לארוחת צהריים של יום שישי, או על הגג בשבת עם החברים. גיא כבר בן 21, עומד להשתחרר מהצבא בסוף השנה. ואח"כ – השמיים הם הגבול. העולם כולו פרוש לרגליו. ואתה תשאר לעולם חייל בן 20, צעיר יותר מאחיך הקטן. נגה תלמד בשנה הבאה בריאלי, כמוך וכמו גיא. סיימה בהצלחה רבה את רעות, התקבלה גם לליאו-בק, התלבטה, ולבסוף בחרה בריאלי. כמוך וכמו גיא לפני תצעד בבוקר דרך הפנימיה, ותזמין את החברות אלינו הביתה בחלונות שיווצרו לה במערכת מעת לעת.

לעיתים, דומה שהחיים שבו למסלולם. שהתרגלנו. שהפצע הגליד. ואז, פתאום באמצע שגרת היום, זה פוגע בך. כך קרה לפני כשבוע, כשפגשתי את ד"ר יפה. ד"ר יפה היה מנהל מחלקת הילדים בבני-ציון כשדניאל היה מאושפז שם, בגיל 3. זה התחיל עם חם, ללא שיעול. 3 ימים בדקתי את דניאל כל יום ולא שמעתי כלום. בלילה ה-4 התלונן על כאבי בטן. לקחתי אותו למיטה שלנו. דאגתי. לפנות בוקר בדקתי אותו שוב ושמעתי את דלקת הראות מימין. בבוקר לקחנו אותו לביה"ת, ומצבו הדרדר במהירות. היה אפטי כשהכניסו לו עירווי. נשארנו לידו כל הלילה, ולא הורדתי את העינים ממד הסטורציה של החמצן. כששתה מים והשתעל, הכחיל. זה היה מפחיד. למחרת בבוקר השתפר מעט מצבו. חזרנו על צילום החזה. כשיצא הצילום מהמכונה כל הריאה הימנית הייתה לבנה, ונשמתי כמעט פרוחה. 10 ימים החם לא ירד. ד"ר יפה וכל צוות המחלקה טיפלו בו במסירות. כשלקחנו אותו לבסוף הביתה, עדיין עם העירווי ביד ואנטיביוטיקה לוריד, זה היה ערב יום העצמאות, ביום הזיכרון. דניאל רזה מאד, ולא יכול היה לעלות במדרגות בכוחות עצמו, בגלל דלדול השרירים. זה היה מפחיד. קודם לכן, דניאל היה ילד בריא וחזק. כבר אז הבנתי, כמה שהכל שברירי.

במאי השנה, הצטרפתי ל- "עדים במדים", משלחת צה"ל לגרמניה ופולין. אתה, דניאל, לא רצית לנסוע כשהיית ב"ריאלי", מסיבות השמורות עמך לעד. אז נסעתי במקומך. המסע היה עבורי רב משמעות וגם מרגש.

כאשר דיברנו על מורדי גטו וארשה והסיבות שהביאו אותם למרוד, חשבתי עליך. מורדי גטו וארשה בחרו בדרך חסרת סיכוי, למען הדורות הבאים. סמל עבורנו. של גבורה, של נכונות להילחם על זכות הקיום בארצנו ועל החופש, ושל נכונות לקחת סיכונים כאשר המטרה מוצדקת. דניאל, לא היית אמור להתגייס לחייל קרבי או ללכת לגולני. היה לך פרופיל לא קרבי, בגלל הרגל. התעקשת, לא ויתרת, והעלת פרופיל. הלכת בראש הכוח עם הנגב שלך. לא התלוננת. לא בקשת שיחליפו אותך. זוהי מבחינתי גבורה.

מבחינתי, דניאל, אתה הוא ממשיכם של מורדי גטו וארשה, ונמצא על הרצף ההיסטורי מלוחמי בר-כוכבא דרך לוחמי מלחמת השחרור ועד חיילי צה"ל כיום, עליהם נמנו קציני ונגדי משלחת "עדים במדים" עמם נסעתי. דניאל, אתה וחבריך הם התשובה לתיאורית קורי העכביש של נסראללה, שקרסה מול עיניו הכלות במלחמת לבנון השנייה.

לאורך המסע, היו מספר נקודות שיכולתי לראות אותך, דניאל, לצידנו, עם החיך המבויש שלך, מביט עלינו בתמיהה. בבית הקברות היהודי הצבאי וויסנזה בברלין כאשר תזמורת הצבא הגרמני נגנה את "התקווה". באנדרטת רפפורט בגטו וורשה, כאשר הדלקתי לך נר. בבית הקברות הצבאי הבריטי רקוביצקי בקרקוב, בטקס שערכנו לך ולחבריך בני המשפחות שהצטרפו למסע, ושוב הדלקתי לך נר וכולם התרגשו. בביתן הישראלי באושוויץ, כאשר הקראנו בקול רועד את שמות הנרצחים מבני משפחותינו. כאשר צעדנו בשערי אושוויץ-בירקנאו עם הדגלים וספר התורה של אילן רמון בראש, וכל המבקרים עמדו והסתכלו. ובטקס המסכם, כשקראתי בפעם המי-יודע-כמה את הקדיש.

בזמן המסע ולאחריו קראתי את הספר "לבד בברלין" של הנס פאלאדה ואת "ילד 44" של טום רוב סמית. הראשון עוסק בזוג מבוגר בברלין של מלחמת העולם השנייה המאבד את בנו בקרב, מתקומם נגד השלטון הנאצי ומפזר גלויות היוצאות נגדו, אותן איש לא מעז לקרוא. השני עוסק בקצין במשטרה החשאית בזמן השלטון הסטליניסטי אחרי המלחמה, גיבור אותה מלחמה, המנסה לצוד רוצח סדרתי. אך מבחינת השלטון הקומוניסטי פשע לא קיים כלל בגן העדן הקומוניסטי, כי כולם שווים ומאושרים. בשני הספרים, מתואר עולם ללא חופש. עולם בו בני האדם לא מעיזים לעלות על דל שפתותיהם מחשבות הנחשבות אסורות, גם בקרב ידידים קרובים ועמיתים, פן יעלמו לעד באישון לילה במרתפי הגסטפו

או בגולאגים בסיביר. עולם בו אין כל משקל לראיות משפטיות, רק להודאות שהופכות לעובדות מרגע שנגבו. החיים בעולם נטול חופש, ללא אוהלי מחאה, ללא שיחות הסלון בהן אנו מדברים כאוות נפשינו על כל מה שלא נראה לנו, ללא עיתונות חופשית הפוקחת שבע עיניים על מנהיגינו, לא נתפשים בעיני. בשביל זה, דניאל, מוצדק להלחם ולסכן את הכל. במקרה שלך, בני, את היקר מכל.

לאחר יום הזיכרון האחרון שלחה לנו דפנה סבו, בת כתתך בריאלי, את השיר הבא, שאותו כתבה אחרי נפילתך, ולבסוף החליטה לשתף גם אותנו:

שִׁמְךָ

לֹא רָצִיתִי לְמַצ' אֶת שִׁמְךָ שֵׁם, לְכָל הַפְּחוֹת
 בְּתַחֲלָה,
 קוֹיִתִי כָּל כֶּךָ שֶׁלֹּא אֶרְאֶה אוֹתוֹ שֵׁם.
 שֶׁלֹּא אֶתְנוּפֵף לִי מִשֵּׁם. שֶׁלֹּא אֶתְתַּאֲבֵן לִי.
 וְאַחֲרֵי שֶׁקָּרָה אִתָּה,
 יַחֲלַתִּי לְמַצ' אֶשֶׁם אֶת שִׁמְךָ,
 לְכָל הַפְּחוֹת,
 זֶה הָרִי מָה שֶׁיִּכְלוּ לַעֲשׂוֹת,
 לְמַעֲשֵׂה, גַם לְכָל הַיּוֹתֵר.
 וְעַכְשָׁו שִׁמְךָ שֵׁם. (יְדוּעַ לְךָ, שֶׁפָּעַת שִׁמְךָ שֵׁם?)
 וְזֶה לֹא מִנִּיחַ אֶת דַּעְתִּי.
 (כִּמָּה גָּדוֹל אִתָּה עַכְשָׁו, אִם אִתָּה גָּדוֹל מִסְפִּיק
 כִּדֵּי לִפְּלֹ.)

בספרו "אשה בורחת מבשורה" מספר דוד גרוסמן על אורה, שבנה עופר קיבל צו 8 בזמן חופשת השחרור שלו. היא מסיעה אותו לקרב, ואז יוצאת למסע רגלי בשבילי הארץ בנסיון לברוח מהבשורה המרה ובכך להגן עליו. גם גרוסמן וגם אנחנו כבר יודעים שאפשר לנסות ולשמור על ילדינו, אך אי אפשר לברוח מהבשורה. אפשר להתכונן לרע מכל, אך לעולם לא להיות מוכנים.

דניאל, אנחנו אוהבים אותך מאד, מתגעגעים בלי סוף, ולא מפסיקים לחשוב עליך בכל רגע.

אבא.